

Utredningen om en äldreomsorgslag och stärkt medicinsk kompetens i kommuner (S2020:16)

(dir. 2020:142)

En utredning är en del av lagstiftningsprocessen - från initiativ till lag

Direktiven - del 1

”En särskild utredare får i uppdrag att föreslå en äldreomsorgslag. Begreppet äldreomsorg behöver definieras och verksamheten ges ett tydligare uppdrag och innehåll.”

- **föreslå en äldreomsorgslag (ÄOL)** som kompletterar socialtjänstlagen,
- definiera begreppet äldreomsorg och vilka som omfattas av lagen.
- i äldreomsorgslagen föreslå bestämmelser som reglerar en ordning **för en nationell omsorgsplan (NOP)**,
- vid utformningen av bestämmelserna om omsorgsplanen ta utgångspunkt i socialtjänstlagens bestämmelser om värdegrund, ansvar, mål och kvalitet samt om samverkan mellan huvudmän,
- lämna förslag på områden som en nationell omsorgsplan bör omfatta.

Direktiven - del 2

”Utredaren får vidare i uppdrag att överväga och lämna förslag på **hur den medicinska kompetensen kan stärkas** i verksamheten samt vid behov på den kommunala ledningsnivån.”

- Föreslå en ändamålsenlig reglering för tillgång till medicinsk kompetens, oavsett boendeform.
- Ev. möjligheter för kommuner att utföra läkarinsatser.
- Överväga ev. krav på medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) i varje kommun
- Överväga ev. krav på medicinskt ledningsansvarig läkare (MAL) i varje kommun

Samtliga uppdrag redovisas senast den 30 juni 2022.

Syfte

- Förstärka äldreomsorgen och öka förtroendet för äldreomsorgen
- Tydliggöra äldreomsorgens uppdrag och innehåll
- Kvalitetsutveckling
- Säkerställa tillgång till god hälso- och sjukvård
- Stödja långsiktigt förbättringsarbete och likvärdighet (genom bland annat en nationell omsorgsplan).
- Stärka den äldres ställning

”Äldre drabbas av orimliga skillnader i omsorg”

Det finns tecken på att många äldre som nekas plats på äldreboende möts av njujghet i en del kommuner. Vårdbehov ifrågasätts eller utreds överdrivet kritiskt. Äldreomsorgen måste prioriteras högre i många kommuner, skriver Jakob Forssmed, Kristdemokraterna.

”Undernäring bidrar till äldreomsorgens brister”

Dålig näringsstatus och inaktivitet har sannolikt bidragit till de tragiskt höga dödstaten inom äldreomsorgen under covid-19-pandemin, skriver flera debattörer. (1 kommentar).

Publicerad: 26 mars 2021, 05:55

Personalen larmar om låg bemanning inom äldreomsorgen

3.7.2021 12:03:28 CEST | [Kommunal](#)

Dela [f](#) [in](#) [t](#) [p](#) [e](#) [w](#)

Coronapandemin satte strålkastarljus på frågor som arbetsvillkor och bemanning inom äldreomsorgen. I Kommunals stora medlemsundersökning konstaterar nu medlemmarna som jobbar inom äldreomsorgen att läget är fortsatt allvarligt.

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Större fokus på sjukvård behövs i äldreomsorgen

Pandemin sägs ha blottat problemen inom äldreomsorgen, men i forskarvärlden har bristerna varit kända sedan länge. Arkivbild: Mostphotos

Från kaos till ordning – efter turbulent coronavår är det åter lugnt på Kvibergs äldreboende

Göteborg • Under pandemivåren 2020 var Kvibergs äldreboende ett av Göteborgs hårdast drabbade med ett stort antal smittade och döda. Ett år senare har drömattityper avlästts på hus och bantat. Två av de levande har blivit smittad sen

CORONAVIRUSET

▶ Lugnare för demenssjuka efter besöksförbud

ÄLDREOMSORG

Lugnt på äldreboende när besökarna släpptes in

Insändare

Insändare: ”Personalen sliter och gör de bästa de kan inom äldreomsorgen”

7 augusti 2021 10:00

Upplägget (1) – ett arbete i dialog med...

- ❖ Experter och sakkunniga
- ❖ Referensgrupper
 - Pensionärsorganisationer/patientorganisationer/anhörigorganisationer
 - Professionsföreträdare
 - Politik
- ❖ Företrädare för de nationella minoriteterna, huvudmännen, utförare, myndigheter, SKR, utredningar, FoU-verksamheter, lärosäten och många andra!

Upplägget (2)- samarbete m Hälsolabb

- Utredningen samarbetar med Hälsolabb* för att få stöd i att utforma och "testa" förslag på områden för en användardriven nationell omsorgsplan.
- Kronoberg, Värmland och Örebro är pilotlän.

* Hälsolabb är en ny arena för lärande och experimentering som ska stödja omställningen till en Nära vård, och en del av SKR:s stöd till kommuner och regioner i det arbetet. Arbetet bedrivs av Experio Lab tillsammans med SKR, Centrum för tjänsteforskning (CTF) vid Karlstads Universitet och design vid Linköpings Universitet.

Upplägget (3) - grov tidsplan

Vår -21: analys av bakgrund/kontext samt sättande av "ingångsvärden" för utvecklingen av förslag inom olika områden. Dialog och materialinsamling.

Höst -21: utmejsling av förslag. Fortsatt dialog och materialinsamling.

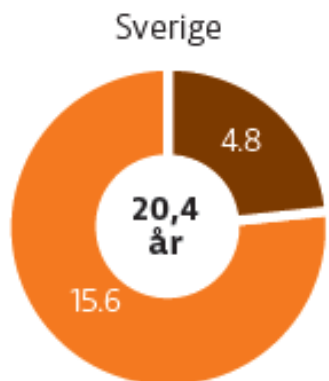
Vår -22: färdigställande av förslag. Färre externa åtaganden.

Sammanfattning utifrån dialoger (1)

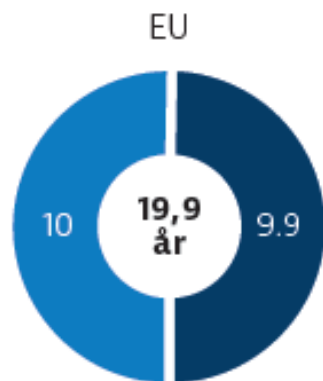
- Behov stärka hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande perspektiv och arbetssätt
- MAR bör införas
- Vikten av personcentrering och en helhetssyn på individens behov
- Möjligheter med välfärdsteknik

Förväntad återstående medellivslängd vid 65 års ålder

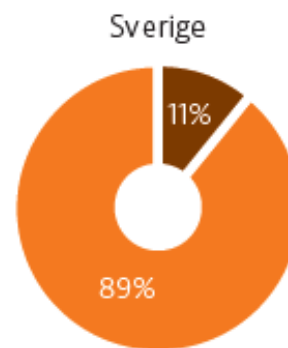

År utan funktionsnedsättning

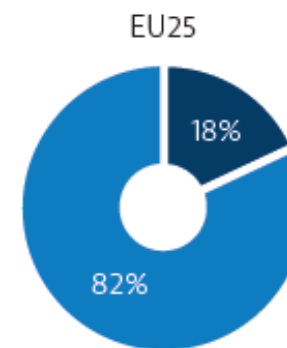

År med funktionsnedsättning

% av personer 65 år och äldre som uppger begränsningar vid dagliga aktiviteter²

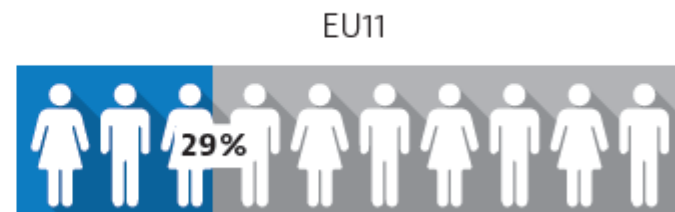

Inga begränsningar vid dagliga aktiviteter

Minst en begränsning vid dagliga aktiviteter

% av personer 65 år och äldre som uppger symtom på depression³

Sammanfattning utifrån dialoger (2)

- Generellt samsyn och relativt tydlig bild av brister i hälso- och sjukvårdsuppdraget.
- Ledningsuppdraget/funktioner i kommunerna behöver stärkas, men även i regionerna.
- Insatser behövs för att regionerna ska leverera den avtalade läkarresursen, snarare än att kommuner ges möjlighet att utföra läkarinsatser.
- Otydlig bild av ansvariga nämnders roll, t.ex. i samarbetet m regionen.

Sammanfattning utifrån dialoger (3)

- Bristande likvärdighet gällande innehåll i äldreomsorgen. Stora brister i kvalitet. Otydligt vad som omfattas.
- Stort ansvar vilar på anhöriga och den enskilde personen att samordna och be om insatser.
- Utmaningar med gränsdragning och olika kulturer mellan SoL och HSL.
- Nationell omsorgsplan- ett potentiellt stöd för att utveckla kvalitet.

Knyter an till omställningen mot god och nära vård

- Personcentrering
- Hälsosfrämjande, förebyggande och rehabiliterande arbete
- Synliggörande och stärkande av den kommunala hälso- och sjukvården
- Samverkan och samordning
 - äldreomsorg - hälso- och sjukvård
 - kommunal hsv – regional hsv

Motarbete ålderism som t.ex. kan karakteriseras av...

- ...att äldre definieras som en grupp med vissa gemensamma egenskaper
- ...att äldre och äldreomsorgen beskrivs som en samhällsekonomisk påfrestning

Lite historik – vård och omsorg av äldre

- Historiska rötter dels i fattigvården och dels i den s.k. kronikervården
- Utbyggnad av ålderdomshem (kommun)
- ”Hemvård istället för vårdhem” & kvarboendeprincip
- Eget system med sjukhem för personer med kronisk sjukdom (landsting)
- Ädelreformen

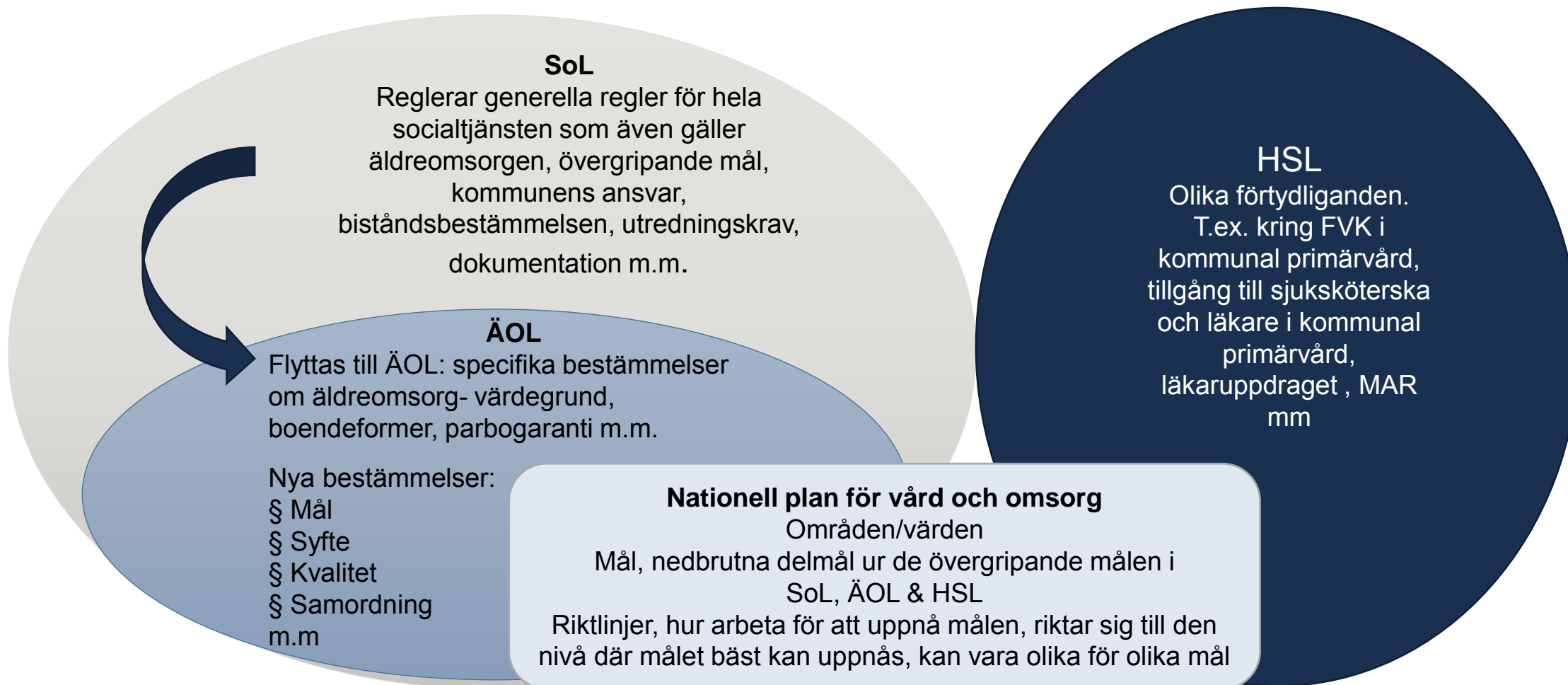
Våra förslag ska bidra till...

En nära äldreomsorg och hälso- och sjukvård som bidrar till ett hälsosamt åldrande, som ger människor möjligheter att vara och göra det som de själva värdesätter.

Prel. inriktning (1) – övergripande

- Ett **personcentrerat synsätt** – se hela livssituationen och individuella behov, förutsättningar och preferenser.
- **Stöd till hälsa och funktionsförmåga** och den enskildes möjlighet till en trygg och meningsfull tillvaro.
- Behov av **stärkt likvärdighet** i innehåll och kvalitet
- **Säkerställa att äldre personer får god vård på lika villkor.**
- Skapa bättre **förutsättningar att ge god och nära vård och omsorg** till varje individ. **Utifrån personens behov** av såväl HSL som SoL-insatser.

Vårt arbete är en pusselbit bland många andra, bl.a...

Samordning och kontinuitet

- Förslag om informationsdelning (SOU 2021:4 och SOU 2021:39).
- Uppdrag till EHM om sammanhållen journalföring.
- Förslag rörande samordning (makro/meso/mikro) i SOU 2020:19.
- FLK- satsning (\$), samt stödmaterial för dimensionering.
- Förslag om fast omsorgskontakt i SOU 2020:70.

Kompetens och bemanning

- Skyddad yrkestitel för usk + yrkespaket för vårdbiträde.
- Äldreomsorgslyftet (\$).
- Satsningar på specialist-ssk och specialist-usk (\$).
- Främja hållbart arbetsliv inom vård & omsorg (\$).
- Ökad läkarkompetens i äldreomsorgen (\$).
- Minska andel timanställda i kommunal finansiera vård & omsorg av äldre (\$).
- Öka bemanning av ssk på säbo ((\$).

Övrigt

- Underlag till en nationell strategi för anhöriga som vårdar eller stödjer närstående äldre personer.
- Uppdrag om kartläggning och stöd av den kommunala hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens beredskap.
- Olika uppdrag om fallprevention, utbildning om munhälsa, välfärdsteknik mm.
- SKR:s Kompetenscenter välfärdsteknik.
- Motverka ensamhet bland äldre och ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom (\$)

Fråga för diskussion

- Vilken utvecklingsfråga är viktigast för äldreomsorgen?

Utredningens kontaktuppgifter

- Epost:
louise.a.andersson@regeringskansliet.se
- Följ gärna utredningens arbete på hemsidan: www.sou.gov.se/aldreomsorg

Blogg 1:a fredagen varje månad!